

הרצון להתעסק עם שיער נראה מסוכן למדי: המחומר, שהיה לפני כעשר שנים הימנו דור-מחאה וכבש את הקהל בי סערה, הוצג כימעט בכל מקום בעולם. בעיני מיליונים של צופים, יש לו תדמית מוגדרת מאד, הקשורה לא מעט בבימוי של טום א'הורגן, שהעתיק שוב ושוב; תדמית שעיקרה סצנת ההתערטלות בסוף החלק הראשון, ושריפת הדגל האמריקאי בסוף החלק השני. זאת היתה הצגה שגראתה כמו הפנינג ענק, מעין ביטוי מוסיקלי זועם נגד הגזענות, מילחמת ויאט-נאם, הרכושנות וההימסדות, נגד האידיאל של ילדי-הפרחים המחפשים את הגירוונה בתוך עצמם.

מסוכן לציבור. בכל הדברים הללו

במאי מירוש פורמן הדבר שאהב מכל

השגית גם הבמאי הצ'כי מילוש פורמן, שביקר בארצות-הברית לפני תריסר שנים, וראה הצגה מקדמת של שיער, לפני הרכורה הרשמית. הוא רצה אז לארגן הצגה בצ'כוסלובקיה, שהיתה עדיין באביב של דובצ'ק. אולם אפילו בשביל האביב הזה, נראה שיער חריג מדי. פורמן לא הצליח למצוא מי שיתן ידו לשריפת הדגל הלאומי בסראג.

שנה לאחר מכן מצא פורמן את עצמו גולה ממולדתו, כשתווית של "מסוכן לציבור" מוטבעת עליו. זאת, משום שניצל קצת יותר מדי את החופש שהוענק לו ועלידי אותו ראש-משלה, שהפך בינתיים לשומר-עדות, אחרי שננקם סובייטים "ידידותיים" שיכנעו אותו שזה לטובת העם.

כאשר הגיע פורמן לארצות-הברית, חשב שהדבר הראשון שברצונו לעשות, הוא לבית לקלנוע את שיער. מבחינתו זו יכולה היתה להיות ההתגשמות המושלמת של חלומותיו. גם לעבוד בבית הקולנוע של העולם, וגם לעשות את הדבר שאהב באותו זמן יותר מכל.

ג'ונגל של יוצרים. כל מי שעבד באחת ימים בפראג, סיפר פורמן, "חלם להגיע לאמריקה ולעשות שם סרט. בדיחה שגורה התחלכה באולפנים שלנו. מדי בוקר היינו אומרים זה לזה: שמע, חיפשו אותך מהוליווד". ומה רצו? רצו להודיע לך שתישאר בבית.

אחרי שנשיא חברת פאראמונט פנה אלי אישית, בהצגת הבכורה של אהבותיה של בלונדית בפאריס, והומין אתי לבוא לארצות-הברית, כדי לעשות עבורו סרט, נדמה היה לי שכל הדרכים פתוחות בפניי. עם הגיעו לארצות-הברית התקשר עם יוצרי שיער, התמלילים ג'ורג' ראני ו-ג'יימס ראדו — שהפיעו בתפקידים הראשיים בהצגה הנייטרקית — ועם המלחין גאלט מקדדמוט, כדי לסדר את עניין הזכויות ולגשת להסרטה.

זאת היתה הטעות הגדולה שלי, מודה היום פורמן. "כי מסתבר שלא הייתי

הקת רקדנים באחד המעמדים המרכזיים של דימונות בהשפעת סמים שיחזור עידן ילדי-הפרחים, באהבה

הוציא מתחת ידיו משהו השייך בכל לי-1979.

זעקות הכעס והחרון שבקעו בזמנו מן הבמה, מקבלות במצלמתו של פורמן ממד נוסטלגי, היסטורי, כאשר ילדי-הפרחים, גיבורי ההצגה, הם כאלה משום שטוב להם מחוץ לחברה, ולא מתוך רצון מופגן לנגח אותה. פורמן, שלא חי מעולם את העידן הזה על בשרו, משחזר אותו מתוך אהבה רבה ומוצא בו תום, ספוגי טאגיות ופשטות, יחד עם אימה נוראה מפני מה שמתרחש בעולם שמחוץ לעצם ולפרחים של סנטרל-פארק. אם בזמנו היה שיער אידיאל שצריך לשאוף אליו, בעיני פורמן היום הוא מתחיל לקבל את ממדיו האמיתיים: מעין שמורת טבע ש-לתוכה ברחו הצעירים, שעם כל ההכרה בגיחוך העצמי שלהם, חשו שגיוחן זה עדיף על הרצינות המפלצתית שבו מכלה שאר העולם את עצמו.

ב-1979 אין זה יותר אקט של מחאה נגד מילחמת ויאט-נאם, ששינתה מאז צור רה וצבע, עד שאפילו האידיאלוגים מתוכננים ביותר אינם יודעים עוד באיזה קצה לאחוז בה. אבל מישפטים כמו, הלבנים שולחים את השחורים להילחם בצהובים כדי להגן על האדמות שהיו שייכות ל-אדומי העור, יכולים למצוא מקומם בכל סאטירה פוליטית, בכל מקום בעולם.

בלי היסטריה. פורמן הצליח להפוך את המסה הגדולה של אופרת הרוק המפורסמת, לסיפור על בני-אדם, מאז ומתמיד היה גאון באיפיון אנשים על-ידי הצגה אחת של העדשה לתוך עיניהם. הוא בוחר את שחקניו בקפדנות עילאית, והוא מצליח להוציא מהם דברים שלא ידעו כלל כי הם קיימים. וזאת מבלי להכניס אותם למצב של היסטריה, אלא פשוט על-ידי התבוננות נכונה במעשיהם השגוריים.

המוסיקה התמלילית היו יכולים להיות מיכשול לאדם שכל סרטי הקודמים הצ'טינו בריאליוזם, "העובדה שזמר מקליט שיר באולפן, ושישה הודשים אחר-כך חוזר עליו שחקן בתנועות שפתיים לפני ה-מצלמה, יצרה בי תמיד תחושה מלאכוריתית", הוא הסביר. לכן דאג שכל התפקידים הראשיים, פרט לאחד (ג'ון סבג), יהיו אלה השחקנים עצמם שישיירו.

פורמן בחר בכונה בזמרים שחקנים, מילבד סבג (שהתפרסם בינתיים בצייד הצבאים), המגלם בן כפר מאוקלהומה כל מגיע לניירורק כדי להתגייס לצבא, כל יתיר המשתתפים בסרט הם בעלי עבר מוסיקלי, טריט ויליאמס, מנהיג ילדי-הפרחים, שהוא אולי התגלית המרשימה, המרתקת והחיונית ביותר בסרט, היה כוכב המחזמר גריי, יחד עם ג'ון טראבולטה. אני גילדן, הנערה בהריון שאינה יודעת את זהות האב, שרה מזה חמש שנים עם להקת קצב בשם החולצות, והיתה חלק מן

בוורלי ד'אנג'לו מרחפת באוויר טכס נישואין המשלב את כל הדתות

סרטים, לא לקבל ממנה פרוטה, ולסיים את העבודה כשאתה חייב לחברה 400 אלף דולר.

1967-1979. השנים שחלפו והתצלחה המסחררת של קן הקוקיה החזירו את פורמן אל הפרויקט המקורי שלו. ליתר דיוק: הפעם היה זה הפרויקט שבא והציע את עצמו לבמאי. פורמן קיבל אותו בשימחה רבה. "כל כך רציתי לעשות את שיער, עד שנדמה לי כי הייתי מסכים גם אילו היו מגבילים אותי לצילום הצגה אחת בלבד". אולם משלא הגבילו אותו, הוא הפך את המקור על פניו, איזרר אותו בכל הכיוונים, נייער וטאטא הרבה מן הסמנים האופייניים של הצגת 1967, ו-

צריך לדבר עם היוצרים עצמם אלא עם צבא שלם של סוכנים וסוכני-מישנה ו-פקידים ואנשי-עסקים. הוא לא הבין אז, בתמימותו המרכז-אירופית, כיצד בדיק פועל ג'ונגל זכויות-היוצרים של עולם ה-שעשועים האמריקאי.

בינתיים עשה את התרוממות, שהיה בעיניו מעין תחליף לשיער, מפני שדיבר על אותה התקופה, על אותן הבעיות, אבל בצורה קצת שונה. העובדה שבאירופה נהר שב הסרט ליצירת-מופת לא עזרה לו כי יחסיו עם הנהלת החשבונות של חברת פאראמונט, לסיכום אותה חוויה כתב מאמר, המשמש היום הקדמה לתסריט, שבו הוא מסביר כיצד אפשר לעבוד כשכיר בחברת